การสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้ : ศึกษาในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ.2548 - 2558

THE POLITICAL COMMUNICATION VIA SHADOW PLAY IN SOUTH OF THAILAND : DURING POLITICAL CRISIS BETWEEN 2548 – 2558 B.E.

พีระพงศ์ สุจริตพันธ์[1]

PEERAPONG SUTCHARITPAN[1]

ทำวิจัยเมื่อ พ.ศ. 2561

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่องการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้ : ศึกษาในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ.2548-2558 มีวัตถุประสงค์ 1) ศึกษาถึงบริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548-2558 2) ศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ที่ครอบคลุมทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548-2558 โดยที่การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาหนังตะลุงภาคใต้ในฐานะเป็นผู้ส่งข่าวสาร (Communicator) ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548-2558 โดยการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลเนื้อหาของการสื่อสารตามลำดับเหตุการณ์และเน้นไปที่ประเด็นหลัก ๆ ที่นายคณะหนังตะลุงภาคใต้ใช้สื่อสารถึงประชาชน และการวิจัยเชิงเอกสาร โดยมีนายคณะหนังตะลุงจำนวน 8 คณะ รวมทั้งประชาชนที่รับชมหนังตะลุงและผู้ที่เกี่ยวข้องเป็นผู้ให้ข้อมูล ผลการวิจัยพบว่า บริบททางการเมืองส่งผลต่อการสื่อสารของนายคณะหนังตะลุง คือต้องปรับบทพากย์ของตัวแสดงให้เข้ากับบริบททางการเมืองและเหตุการณ์ทางการเมืองในช่วงเวลานั้น ๆ เพื่อสร้างความบันเทิงและสร้างความรู้ทางการเมืองให้กับผู้ชมได้รับทราบ การสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้เป็นไปตามทฤษฎีการสื่อสารของ เดวิด เค. เบอร์โล ได้แก่ ผู้ส่งสาร คือ นายคณะหนังตะลุงส่งสารเกี่ยวกับการเมืองไปยังผู้ชมหรือผู้รับสารซึ่งเป็นประชาชนในภาคใต้โดยผ่านช่องทาง การแสดงสด ผ่านทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารโดยอาศัยทักษะในการสื่อสาร ทัศนคติ ระดับความรู้ และระบบสังคมวัฒนธรรมที่เหมือนกันทำให้การสื่อสารผ่านหนังตะลุงมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการสื่อสาร ข้อสังเคราะห์ ผลจากการสังเคราะห์องค์ความรู้ใหม่ที่สกัดได้จากงานวิจัย คือ หนังตะลุงภาคใต้เป็นเครื่องมือสื่อสารที่ให้ความรู้ทางการเมืองที่ส่งไปยังประชาชนได้

---

[1] อาจารย์หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร์ สาขาวิชาการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

เป็นอย่างดีโดยสอดแทรกตามบริบทการเมืองในห้วงเวลานั้น ๆ นายหนังตะลุงเป็นสื่อพื้นบ้านที่เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะทัศนคติทางการเมืองของนายหนังตะลุงมีผลต่อทัศนคติทางการเมืองของผู้ชม หนังตะลุงเป็นสื่อพื้นบ้านที่เป็นเครื่องมือในการกล่อมเกลาทางการเมืองได้อย่างมีประสิทธิภาพและ หนังตะลุงภาคใต้เป็นสื่อพื้นบ้านที่ไม่อาจดำรงคงอยู่ต่อไม่ได้หากขาดกลุ่มผู้ชมที่เป็นคนรุ่นใหม่

คำสำคัญ : 1.การสื่อสารทางการเมือง 2.บริบททางการเมือง 3.วิกฤตการณ์ทางการเมือง 4.หนังตะลุงภาคใต้

ABSTRACT

This research aimed to study: 1) a political context that effect the political communication via shadow play in South of Thailand during political crisis between 2548 – 2558 B.E. 2) a process of political communication of shadow play in South of Thailand which include of patterns, contents, and methods during political crisis between 2548 – 2558 B.E. To study a process of political communication of shadow play in South of Thailand to Thai as receivers while the shadow play as communicator during political crisis between 2548 – 2558 B.E. This was a qualitative research using in depth interview and documentary analysis. The key informants were 8 shadow play performers and audiences. The findings revealed that the political context effected the communication of shadow play performers to the audiences. The shadow play performers tailored the narrative to suited to the context and situation of politics in order to entertain and educated the audiences about political issues. These findings consistent with Berlo's Model that emphasized the role of shadow play performer as communicator of politics information towards the audience by using various approaches, which are live show, electronics devices and online website. The local dialect was used to ensure the understanding between performers and audiences. The communication skills, attitude, knowledge and culture were the keys factors of effective communication process. This study shed the light that shadow play performer is the effective tool to nurture political knowledge among local people. The political attitude of shadow play performers influence the political attitude of audiences. Shadow play a folk media as a tool instruct political efficiently. And shadow play in

south is a folk media. That can't continue to exist without the audience is a new generation.

Keywords: 1.political communication 2.political context 3.political crisis 4.shadow play in South of Thailand

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาการวิจัย

การสื่อสารทางการเมือง เป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญที่เกี่ยวข้องกับการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร ข้อเท็จจริง ความคิดเห็น ตลอดจนเหตุการณ์และประสบการณ์ต่าง ๆ ทางการเมือง ระหว่างบุคคล กลุ่มบุคคล องค์การและสถาบัน อันก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกของสังคมการเมือง การสื่อสารทางการเมืองยังเป็นกลไก และกระบวนการในการสื่อสารข้อมูลและข่าวสารทางการเมืองในระบบการเมืองโดยเฉพาะระหว่างสถาบันทางการเมืองกับประชาชน การสื่อสารทางการเมืองมีผลสำคัญต่อการสร้างวัฒนธรรมทางการเมือง และพฤติกรรมทางการเมืองของปัจเจกบุคคล และคณะบุคคล ในประเทศไทยกระบวนการสื่อสารทางการเมืองมีช่องทางที่หลากหลายในการสื่อสาร เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ แผ่นพับ ใบปลิว โปสเตอร์ สื่อออนไลน์ รวมไปถึงการใช้สื่อพื้นบ้าน ในบรรดาสื่อพื้นบ้านที่ยังมีอิทธิพลจนถึงปัจจุบันและยังได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่อง คือ "หนังตะลุง" หนังตะลุงเป็นมหรสพที่รู้จักกันดีในภาคใต้ เรียกได้ว่าเป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมของคนภาคใต้อย่างหนึ่ง ที่มีการผสมผสานกันระหว่างศิลปะประเภทวรรณกรรม และดนตรีที่ใช้ภาษาถิ่นปักษ์ใต้ และภาษากลางสำเนียงท้องถิ่นในการนำเสนอเรื่องราวต่าง ๆ จนกลายเป็นเอกลักษณ์โดดเด่นทางด้านภาษาของคนใต้ (ชวน เพชรแก้ว, 2548 : 1) หนังตะลุงมีความผูกพันอยู่กับวิถีชีวิตของชาวบ้านอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ เมื่อมีกิจกรรมต่าง ๆ ไม่ว่าในระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอหรือจังหวัดก็มักจะมีหนังตะลุงมาแสดงอยู่ด้วยเสมองานหรือกิจกรรมใด ๆ ที่ไม่มีหนังตะลุงแสดงมักจะได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากชาวบ้านว่างานนั้นจืดกร่อย ซึ่งลักษณะดังกล่าวนี้เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นได้อย่างชัดแจ้งว่า หนังตะลุงยังคงได้รับความนิยมชมชอบจากชาวบ้านอยู่อย่างกว้างขวางไม่แพ้ยุคสมัยที่ผ่านมา (อุดม หนูทอง, 2531 : 11)

"หนังตะลุง" เป็นสื่อพื้นบ้านของภาคใต้ที่มีความเป็นมาและมีความเกี่ยวเนื่องกับวิถีชีวิตของผู้คนในท้องถิ่นภาคใต้มายาวนาน สะท้อนภาพให้เห็นถึงวิถีชีวิตของผู้คนในแต่ละยุคสมัยได้เป็นอย่างดี ประกอบกับหนังตะลุงยังเป็นสื่อพื้นบ้านที่มีองค์ประกอบของการสื่อสารอยู่ในตัวเองอย่างครบถ้วน ทั้งการเป็นผู้ส่งสาร (sender) ผู้รับสาร(receiver) สาร (message) และช่องทางการสื่อสาร (channel) ดังนั้น หนังตะลุงจึงมีบทบาทของการเป็น "สื่อ" ที่สำคัญมาโดยตลอด โดยทำหน้าที่เป็นสื่อที่มีประสิทธิภาพในการถ่ายทอดความคิด ค่านิยมทางวัฒนธรรม ศิลปะและภาษาอันเป็นเอกลักษณ์ของภาคใต้(ปริตตา กออนันตกูล, 2525) ขณะเดียวกันจะเห็นได้ว่าในปัจจุบันหนังตะลุง

เกือบทุกคณะได้พยายามแสดงให้เป็นศิลปะที่สะท้อนปัญหาของท้องถิ่นมากขึ้นอาจกล่าวได้ว่าลักษณะเด่นของหนังตะลุงไม่ได้มีแต่เพียงความบันเทิงเท่านั้น แต่เนื้อหาสาระต่าง ๆ ที่ถ่ายทอดได้สอดแทรกผ่านตัวหนังตะลุงซึ่งเอื้อต่อสถาบันต่าง ๆ ในสังคมและมีผลทำให้เกิดพลังความคิดในกลุ่มคนใต้ได้อีกด้วย (Tuan Prommet, 2532)

ในด้านบทบาททางการเมืองหนังตะลุงเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับการเมืองการปกครองทั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่นใน 2 ลักษณะ คือ ความสัมพันธ์ในฐานะที่หนังตะลุงเป็นศิลปินเป็นปัจเจกบุคคลหรือผู้นำในสังคม และความสัมพันธ์ในฐานนะที่หนังตะลุงเป็นสื่อพื้นบ้านหรือสื่อมวลชนท้องถิ่น (พิทยา บุษรารัตน์,2547) ดังนั้นความสัมพันธ์ของระหว่างหนังตะลุงในภาคใต้ในฐานะสื่อพื้นบ้าน กับการเมืองในสังคมภาคใต้เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่เกิดจากการที่หนังตะลุงเป็นการการละเล่นพื้นบ้านมีลักษณะที่สำคัญคือความสามารถในการสอดแทรกข้อมูลข่าวสารและเหตุการณ์ทางการเมืองให้สอดคล้องกับเรื่องราวที่ต้องการแสดงได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อนำข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ให้กับชาวบ้านได้รับรู้ไปพร้อม ๆ กัน กับการสร้างความบันเทิง ทำให้ประชาชนสามารถรับรู้และเข้าใจข้อมูลได้ง่าย หนังตะลุงจึงเป็นสื่อที่มีอิทธิพลต่อประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลทางด้านการเมือง อาทิ เช่น ในอดีตเมื่อครั้งที่รัฐได้รณรงค์เรื่องภัยคอมมิวนิสต์ในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้นั้น รัฐต้องต่อสู้กับทั้งคอมมิวนิสต์ และโจรจีนมลายูตามแนวตะเข็บชายแดน ในฐานะที่หนังตะลุงในภาคใต้เป็นศิลปะการแสดงที่ได้รับความนิยมจากชาวบ้านอย่างสูง จึงได้กลายเป็นสิ่งที่พรรคคอมมิวนิสต์และรัฐบาลต่างก็ช่วงชิงมาเป็นเครื่องมือในการรณรงค์เพื่ออุดมการณ์ฝ่ายตน ซึ่งในพื้นที่ทางภาคใต้ พบว่ามีหนังตะลุงที่เข้าร่วมกับการต่อสู้ในป่าเขาอย่างน้อย 2 คณะด้วยกัน คือ คณะหมุนนุ้ย หรือ นายหมุนอ่อนน้อม อีกคณะหนึ่งคือหนังประเคียง ระฆังทอง ส่วนหนังคณะอื่น ๆ ที่ยังไม่เข้าร่วมการต่อสู้ในป่าเขาก็ได้รับการประสานงานจากราชการให้ช่วยเผยแพร่อุดมการณ์การพัฒนาและต้านภัยคอมมิวนิสต์ (วิมลมาศ ปฤชำกุล, 2550) หนังตะลุงนอกจากเป็นอัตลักษณ์ของคนภาคใต้แล้ว ในแง่ของทฤษฎีด้านสื่อสารมวลชนหนังตะลุงยังเป็นรูปแบบสื่อสารชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเป็นกระบวนการสื่อสาร ซึ่งประกอบด้วย ผู้ส่งสาร (Sender) เนื้อหา (Message) ช่องทางสื่อสาร (Channel) และผู้รับสาร (Receiver) ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2558 ประเทศไทยเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางการเมือง และเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองอย่างไม่เคยมีมาก่อน ในช่วงเวลาที่กล่าวถึงนั้นประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐบาลถึง 6 รัฐบาล และมีการรัฐประหารเกิดขึ้น 2 ครั้งด้วยกัน

ดังนั้นในช่วงปี พ.ศ. 2548- 2558 ที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษานั้น ประเทศไทยต้องเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองและเกิดความความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง เช่น มีการชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.)ในการขับไล่รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตรเมื่อปี พ.ศ. 2548 จนนำไปสู่การรัฐประหารในการนำของพลเอกสนธิ บุญรัตกลิน เมื่อปี พ.ศ.2549 การชุมนุมปิดสนามบินสุวรรณภูมิของกลุ่มพันธมิตรฯ ในการชุมนุมขับไล่รัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และชุมนุมปิด

ทำเนียบรัฐบาลเพื่อไม่ให้นายสมชาย วงค์สวัสดิ์เข้าแถลงนโยบายในปี พ.ศ. 2551จนมาถึงการเกิดมวลชนคนเสื้อแดงหรือ นปช.ที่รวมตัวกันขับไล่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนนำไปสู่เหตุการณ์เมษาเลือดในการสลายการชุมนุมและกระชับพื้นที่จนรัฐบาลต้องยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งในปี พ.ศ.2554 หลังการเลือกตั้งในปีดังกล่าว ก็เกิดการชุมนุมของกลุ่มกปปส.ที่นำโดยนายสุเทพ เทือกสุบรรณ รวมตัวกันในปี พ.ศ.2556 เพื่อชุมชุมประท้วงขับไล่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรจนนำไปสู่การรัฐประหารในปี พ.ศ.2557 จากที่กล่าวมาเป็นปรากฏการณ์ที่เกิดการแบ่งฝักฝ่ายของประชาชนเป็นสองฝ่ายมีการชุมนุมทางการเมืองและเกิดการจลาจลทางการเมืองมีทั้งบาดเจ็บและเสียชีวิตเป็นจำนวนมากถือเป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อนในช่วงปี พ.ศ.2548 – 2558 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนรัฐบาลถึง 7 รัฐบาล มีการรัฐประหารเกิดขึ้น 2 ครั้งด้วยกัน จึงมีความน่าสนใจอย่างยิ่งว่านายคณะหนังตะลุงที่ทำหน้าที่เป็นผู้แสดงจะนำเสนอเหตุการณ์ทางการเมืองไปในทิศทางใด และด้วยความสำคัญของหนังตะลุงภาคใต้ที่มีความผูกพันกับคนใต้ทั้งในด้านการเมืองและวิถีชีวิตดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ในช่วงที่ประเทศไทยกำลังเผชิญกับวิกฤตการณ์ทางการเมืองว่าหนังตะลุงมีการนำเสนอเหตุการณ์ทางการเมืองไปสู่ประชาชนอย่างไร

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาถึงบริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548-2558

2.2 เพื่อศึกษาถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ที่ครอบคลุมทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558

3. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

3.1 ได้ทราบถึงบริบททางการเมืองที่ส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558

3.2 ได้ทราบถึงกระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558

3.3 ได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ในการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้

4. วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษากระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ ที่กระทำต่อประชาชนในฐานะผู้รับสาร (Receivers) โดยที่

การศึกษาในครั้งนี้เป็นการศึกษาหนังตะลุงภาคใต้ในฐานะเป็นผู้ส่งข่าวสาร (Communicator) ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558 โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-depth Interview) เป็นการสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยมุ่งที่จะได้คำตอบจากผู้ให้ข้อมูล (Key Informant) เป็นรายบุคคลเพื่อใช้ประกอบในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) นายคณะหนังตะลุง จำนวน 8 คณะ 2) กลุ่มประชาชนผู้ชมหนังตะลุงภาคใต้ จำนวน 24 คน 3) กลุ่มนักวิชาการที่มีความเชี่ยวชาญด้านหนังตะลุงและด้านรัฐศาสตร์ จำนวน 3 ท่าน 4) กลุ่มนักการเมือง จำนวน 3 ท่าน

4.2. การวิเคราะห์และตีความหมายข้อมูลเนื้อหาของการสื่อสารตามลำดับเหตุการณ์และเน้นไปที่ประเด็นหลัก ๆ ที่นายคณะหนังตะลุงภาคใต้ใช้สื่อสารถึงประชาชนในช่วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองปี พ.ศ. 2548 - 2558ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีการศึกษาโดยการสัมภาษณ์เจาะลึก และการใช้ข้อมูลจากหลักฐานประกอบการแสดงของนายคณะหนังตะลุง

4.3. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) ที่เน้นการวิเคราะห์เนื้อหาจากสื่อต่างๆได้แก่ CD VCD บันทึกการแสดงผ่าน YOUTUBE ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์ตามจุดมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ดังนี้ 1) วิเคราะห์สภาพทั่วไปที่เป็นบริบทในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองในช่วง ปี พ.ศ.2548 - 2558 2) วิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้ที่ครอบคลุมทั้งด้านรูปแบบ เนื้อหา และวิธีการ

ผู้ศึกษาทำการวิเคราะห์โดยการใช้กรอบทฤษฎีการสื่อสารทางการเมือง(Political Communication) ของเดวิด เค. เบอร์โล (David K. Berlo) ในตัวแบบ S M C R Model ที่กล่าวถึงกระบวนการสื่อสารที่ประกอบด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ คือ ผู้ส่งสาร (Source) ตัวสาร (Message) สื่อหรือช่องทางในการสื่อสาร (Channels) และผู้รับสาร (Receiver) มาวิเคราะห์กระบวนการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้

5. ผลการวิจัย

5.1 บริบททางการเมือง

บริบททางการเมืองในห้วงปี พ.ศ.2548 - 2558 เป็นวิกฤตการณ์ทางการเมืองของประเทศไทยที่มีความขัดแย้งกันอย่างที่ไม่เคยเกิดขึ้นมาก่อน โดยมีจุดเริ่มต้นจากการจัดตั้งกลุ่มกดดันทางการเมืองขึ้นมาต่อต้านรัฐบาล โดยกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือ พธม. ได้รวมตัวกันออกเคลื่อนไหวทางการเมืองช่วงรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร และขยายวงกว้างถึงเครือข่ายในต่างประเทศ กลุ่มนักวิชาการ กลุ่มเครือข่ายสมานฉันท์ปฏิรูปการเมือง องค์กรครูกู้ชาติ เป็นต้น โดยมีเป้าหมายเดียวกัน คือ ต้องการให้นายทักษิณ ชินวัตร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรีและล้มล้างระบบทักษิณ เหตุการณ์รุนแรงจนนำไปสู่การเกิดการรัฐประหารในปี พ.ศ. 2549 เมื่อวันที่ 19 กันยายน

พ.ศ.2549 และมีการยกเลิกรัฐธรรมนูญฉบับปีพุทธศักราช 2540 ซึ่งเป็นรัฐธรรมนูญที่ถือว่าดีที่สุดและได้รับการยอมรับจากประชาชนทั่วไป รัฐบาลพล.อ.สุรยุทธ์ จุลานนท์ ประกาศให้มีการเลือกตั้งทั่วไป ในวันที่ 23 ธันวาคม 2550 ผลปรากฏว่าพรรคพลังประชาชนได้คะแนนมาเป็นอันดับที่ 1 ได้เป็นแกนนำในการจัดตั้งรัฐบาล ได้นายสมัคร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย ชุมนุมประท้วงจนถึงรัฐบาลนายสมชาย วงศ์สวัสดิ์ เมื่อนายสมชาย วงค์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี และนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ชนะการโหวตในการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีจากการสนับสนุนของกลุ่มของนายเนวิน ชิดชอบ ทำให้กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ หรือ นปช. อันประกอบด้วย กลุ่มนักวิชาการอิสระที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร กลุ่มวันเสาร์ไม่เอาเผด็จการกลุ่มเพื่อนรัฐธรรมนูญ 40 กลุ่ม สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรภาคเหนือและภาคอีสาน ฯลฯ โดยใช้สัญลักษณ์ “สีแดง” มีแกนนำ ประกอบด้วย นายวีระกานต์ มุสิกพงศ์, นายจตุพร พรหมพันธ์ โดยออกมาเคลื่อนไหวต่อต้าน มีการรวมกลุ่มกันชุมนุมประท้วงรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ จนเกิดความรุนแรงในปี พ.ศ.2553 ส่งผลให้นายกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ประกาศยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป วันที่ 3 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้รับเสียงข้างมากในการจัดตั้งรัฐบาลเป็นผลให้นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ได้เป็นนายกรัฐมนตรีหญิงคนแรกของประเทศไทยรัฐบาลของนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตรต้องพบกับแรงกดดันจากผู้ต่อต้านเมื่อร่างพ.ร.บ. นิรโทษกรรมฉบับของนายวรชัย เหมะ ส.ส.สมุทรปราการ พรรคเพื่อไทยและคณะที่ได้ฉายาว่าเป็นพ.ร.บ.นิรโทษกรรมฉบับ “สุดซอย” หรือ “เหมาแข่ง” ผ่านความเห็นชอบของสภาผู้แทนราษฎรอย่างเร่งด่วนเพื่อเข้าสู่ขั้นตอนของวุฒิสภาต่อไป ทำให้สร้างความไม่พอใจให้กับกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (พธม.) และกลุ่มกดดันทางการเมืองกลุ่มอื่น ๆ อาทิ กลุ่มกองทัพประชาชนโค่นระบอบทักษิณ (กปท.) ที่ร่วมกับพรรคประชาธิปัตย์จัดเวทีปราศรัยเดินหน้าผ่าความจริง ”หยุดกฎหมาย ล้างผิดคิดล้มรัฐธรรมนูญ หยุดเงินกู้ผลาญชาติ หยุดอำนาจฉ้อฉล” ก่อนจะมีการยกระดับการชุมนุมเป็นการขจัดระบอบทักษิณแบบถอนรากถอนโคนให้หมดไปจากแผ่นดินไทยภายใต้ชื่อกลุ่ม “คณะกรรมการประชาชนเพื่อเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)” โดยมีนายสุเทพ เทือกสุบรรณ เป็นเลขาธิการกลุ่มเข้ายึดสถานที่ราชการต่าง ๆ และปฏิบัติการณ์ชัตดาวน์ปิดพื้นที่กรุงเทพมหานคร ในช่วงต้นปี พ.ศ. 2557 แม้รัฐบาลจะประกาศยุบสภาและเสนอให้มีการเลือกตั้งทั่วไปขึ้นในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ก็ตาม กลุ่มผู้ชุมนุม กปปส. เข้าขัดขวางการเลือกตั้ง จนสุดท้ายการเลือกตั้งดังกล่าวจึงเป็น โมฆะ และสถานการณ์เริ่มบานปลายขึ้นเมื่อกลุ่ม นปช.ที่สนับสนุนรัฐบาล น.ส. ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ออกมาชุมนุมต่อต้านกลุ่ม กปปส. จนทำให้เกิดเหตุความรุนแรงขึ้นเป็นระยะ ๆ ท่ามกลางความขัดแย้งที่ตึงเครียดจนเกือบจะเป็นการเผชิญหน้าของกลุ่มกดดันทั้ง 2 กลุ่ม ทำให้พล.อ. ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบก ตัดสินใจประกาศใช้กฎอัยการศึก เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2557 โดยออกคำสั่ง

ให้ทุกกลุ่มทุกฝ่ายหยุดการเคลื่อนไหวใด ๆ ที่มีผลต่อ สถานการณ์ทางการเมือง พร้อมเรียกให้คณะบุคคลจากกลุ่มต่าง ๆ มาปรึกษาหารือร่วมกันเพื่อหาทาง ออกให้แก่ประเทศแต่ทั้งหมดก็ไม่สามารถตกลงกันได้ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ที่ประกอบ ไปด้วยกองทัพบก กองทัพเรือ กองทัพอากาศและสำนักงานตำรวจแห่งชาติ มีพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา ผู้บัญชาการทหารบกเป็นหัวหน้าคณะจึงทำรัฐประหารยึดอำนาจรัฐบาลในวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 และบริหารงานมาจนถึงปัจจุบันโดยการนำของนายกรัฐมนตรีพล.อ.ประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรี

5.2 กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้

การศึกษาวิจัยกระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้ ผู้วิจัยทำการศึกษาในแต่ละองค์ประกอบโดย

องค์ประกอบที่ 1 คือ 1) ผู้ส่งสาร หรือแหล่งสาร ในที่นี้หมายถึงคณะหนังตะลุงภาคใต้ ทั้ง 8 คณะ มีปัจจัยร่วมตามทฤษฎี คือ ภูมิหลังของผู้ส่งสาร หรือ นายหนังตะลุงทั้งหมดเป็นคนในพื้นที่ภาคใต้ ส่วนใหญ่มีฐานะยากจนค่อย ๆ สร้างตัวจนสามารถจากการทำอาชีพแสดงหนังตะลุง 2) ทักษะในการสื่อสาร นายคณะหนังตะลุงภาคใต้ทั้งหมดที่ทำการสัมภาษณ์ มีความสนใจและตั้งใจที่จะเป็นนายหนังตะลุงมาตั้งแต่เด็ก ๆ แต่ละท่านล้วนมีพรสวรรค์ในการแสดงหนังตะลุง 3) ทัศนคติ นายคณะหนังตะลุงภาคใต้ทุกคณะมีทัศนคติที่ดีต่อการแสดงหนังตะลุง โดยมีความแนวคิดและมีความตั้งใจว่าจะนำความรู้จากการแสดงหนังตะลุง ไปใช้ในการประกอบอาชีพศิลปิน เพื่อส่งเสริม อนุรักษ์ และสืบสานศิลปะการแสดงพื้นบ้านหนังตะลุงให้ยั่งยืนสืบไป 4) สังคมวัฒนธรรม นายหนังตะลุงภาคใต้ทั้งหมดมีพื้นเพเป็นคนภาคใต้ และคลุกคลีกับกลิ่นไอของหนังตะลุงมาตั้งแต่เด็ก จึงรู้สึกซึมซับวัฒนธรรม ประเพณี สังคม ความเป็นอยู่ วิถีชีวิตชาวบ้าน จนสามารถถ่ายทอดความรู้และเรื่องราวต่าง ๆ ให้แก่ผู้รับสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ

องค์ประกอบที่ 2 ข้อมูลข่าวสาร บทแสดงของหนังตะลุงภาคใต้นั้น เป็นการสื่อสารทางการเมืองอย่างแท้จริง นายหนังตะลุงสามารถสอดแทรกและเพิ่มเติมเนื้อหาได้ตามต้องการ การวิพากษ์วิจารณ์นโยบายสาธารณะของรัฐบาล การนำเสนอนโยบายของรัฐบาล เมื่อนายหนังตะลุงมีความชื่นชอบหรือประทับใจกับนโยบายของพรรคใด หรือนายกรัฐมนตรีท่านใด หนังตะลุงก็จะสอดแทรกเนื้อหาลงไปในบทการแสดงเพื่อให้ผู้ชมได้รับทราบและได้ร่วมกันวิเคราะห์หรือคล้อยตามในสิ่งที่นายหนังตะลุงนำเสนอ ซึ่งบางครั้งในช่วงที่มีวิกฤตการณ์ทางการเมืองก็มีการสอดแทรกสถานการณ์ที่น่าสนใจเข้าไปเพื่อให้ผู้ชมได้รับทราบ และอาจมีการนำเสนอความคิดส่วนตัว และบทวิเคราะห์ลงไปในบทการแสดงด้วย

องค์ประกอบที่ 3 ช่องทางในการสื่อสาร ในช่องทางการสื่อสารนั้น สามารถจำแนกช่องทางการสื่อสารได้เป็น 4 กลุ่ม คือ 1) การสื่อสารแบบเผชิญหน้า (Face to Face Communication) เป็นรูปแบบของการแสดงหนังตะลุงแบบแสดงสด ที่ผู้ชมสามารถเข้าถึงได้โดยตรง ผู้แสดงหรือนาย

หนังสามารถสอดแทรกเนื้อหาทางการเมืองได้อย่างเป็นอิสระมากกว่า 2) การสื่อสารผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ คณะผู้แสดงจะมีความระมัดระวังในการเผยแพร่มากขึ้น โดยเน้นไปที่การแสดงศิลปวัฒนธรรม และด้านความบันเทิงมากกว่าการสื่อสารทางการเมือง การเผยแพร่ผ่านสื่อบันทึกอิเล็กทรอนิกส์ เช่น VCD, DVD 3) การเผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ คือ YouTube เป็นการบันทึกการแสดงสด เผยแพร่ผ่านสื่อออนไลน์ แต่อาจมีการกลั่นกลองเนื้อหาให้มีความเหมาะสมก่อนการเผยแพร่ ซึ่งในปัจจุบันได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย 4) การเผยแพร่ผ่านสื่ออิเล็คทรอนิกส์ หนังตะลุงภาคหลายคณะได้เข้าร่วมกับรายการโทรทัศน์เพื่อเผยแพร่หนังตะลุงให้ชาวบ้านได้รับชม

องค์ประกอบที่ 4 ผู้รับสาร กลุ่มผู้ชม หรือผู้รับสารสารไว้ 3 กลุ่ม 1) เป็นกลุ่มคนภาคใต้หรือกลุ่มคนที่ฟังภาษาใต้เข้าใจทั้งชายและหญิงส่วนใหญ่มีความชื่นชอบหนังตะลุงมานานแล้วเพราะหนังตะลุงทำให้ได้รับความรู้เกี่ยวกับการใช้ชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคล คุณธรรม จริยธรรม รวมถึงเรื่องการเมืองการปกครอง 2) กลุ่มผู้สูงอายุทั้งหญิงและชายซึ่งเคยชมการแสดงหนังตะลุงมาก่อนทั้งในอดีต และปัจจุบัน ส่วนใหญ่ชื่นชอบและติดตามหนังตะลุงเพราะได้รับความรู้จากวัฒนธรรมภาคใต้ บางครั้งยังได้รับความรู้เกี่ยวกับเหตุการณ์ทางการเมือง 3) กลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มเยาวชนที่เคยชมการแสดงหนังตะลุง กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ชื่นชอบหนังตะลุงมากในปัจจุบันทางสื่อออนไลน์ เพราะการแสดงหนังตะลุงมีการสอดแทรกความตลก และหนังตะลุงเป็นเอกลักษณ์ของคนภาคใต้โดยหนังตะลุงได้ถ่ายทอดเรื่องราวของการชุมนุมประท้วงทางการเมือง กลุ่มเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล

6. สรุปผลการวิจัย

6.1 บริบททางการเมืองส่งผลต่อการสื่อสารของนายหนังตะลุง

บริบททางการเมืองล้วนส่งผลต่อการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมืองช่วงปี พ.ศ. 2548 - 2558 ซึ่งในการศึกษาผู้วิจัยได้แบ่งบริบททางการเมืองในปี พ.ศ.2548 - 2558 ออกเป็นบริบท ดังนี้ 1) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร สมัยที่ 2 ปี พ.ศ.2548 จนถึงการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549 2)บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลพลเอกสุรยุทธ์ จุลานนท์ 3) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลพรรคพลังประชาชน นายสมัคร สุนทรเวช 4) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลพรรคพลังประชาชนนายสมชาย วงค์สวัสดิ์ 5) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ 6) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร 7) บริบททางการเมืองสมัยรัฐบาลพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา

จากบริบทดังกล่าวส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมืองเกิดขึ้นหลายครั้ง จนนำไปสู่การเปลี่ยนรัฐบาลถึง 7 รัฐบาล และมีการรัฐประหาร 2 ครั้งด้วยกัน หนังตะลุงภาคใต้จึงมีการนำเสนอถึงวิกฤตการณ์ทางการเมืองให้ประชาชนได้รับทราบ เช่น การชุมนุมของกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อ

ประชาธิปไตย (พธม.)ในการขับไล่รัฐบาลนายทักษิณ ชินวัตร การชุมนุมปิดสนามบินในรัฐบาลนายสมัคร สุนทรเวช และการปิดล้อมทำเนียบรัฐบาลในสมัยรัฐบาลนายสมชาย วงค์สวัสดิ์

การชุมนุมของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.)ในการชุมนุมขับไล่รัฐบาลนายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะจนทำให้เกิดเหตุการณ์การสลายการชุมนุมในปี พ.ศ. 2552 - 2553 และเหตุการณ์การชุมนุมของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์แบบอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่ชุมนุมประท้วงขับไล่รัฐบาลนางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร จนนำไปสู่การรัฐประหารในปี พ.ศ.2557 โดยมีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นผู้นำ ตลอดจนการบริหารราชการแผ่นดินภายใต้ ม.44 ของรัฐบาล คสช. ก็ปรากฏในบทการแสดงของหนังตะลุงภาคใต้

6.2 กระบวนการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้

หนังตะลุงมีการสอดแทรกมุกตามบริบทพื้นที่ที่ได้เดินทางไปแสดงตามสถานที่ต่าง ๆ นำเสนอเป็นภาพที่สะท้อนบริบททางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านทางบทพากย์บทแสดงของหนังตะลุง โดยข้อมูลที่นำเสนอนำมาจากสื่อต่าง ๆ เช่น สื่อโทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อออนไลน์ เหตุการณ์ประจำวัน ประสบการณ์ รวมถึงประเด็นที่อยู่ในความสนใจของสังคมหรือชาวบ้านมาสอดแทรกเพื่อให้เกิดความทันสมัย ถูกใจผู้ชม มีการสอดแทรกเกล็ดเล็ก ๆ น้อย ๆ และสถานการณ์ต่าง ๆ ในสังคมแทรกลงไปในการสนทนา หนังตะลุงส่วนใหญ่จะแสดงเนื้อเรื่องเดิมแต่บทสนทนาจะปรับเปลี่ยนไปตามสถานที่หรือโอกาสในการแสดง ซึ่งเมื่อสกัดออกมาแล้วสามารถสรุปกลุ่มการสื่อสารทางการเมืองได้ 4 กลุ่ม ดังนี้ 1) กลุ่มการเมือง บทแสดงและบทสนทนาของหนังตะลุงมักจะสอดแทรกความคิดเห็น ทัศนคติของผู้แสดงที่มีต่อระบบการเมืองลงไปเป็นระยะ 2) กลุ่มนโยบายสาธารณะ บทแสดงและบทสนทนาของหนังตะลุงมักจะสอดแทรกความคิดเห็น ทัศนคติของผู้แสดงที่มีต่อนโยบายต่าง ๆ ของรัฐบาล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายต่าง ๆ ที่นายหนังตะลุงเห็นว่าประชาชนได้ประโยชน์อย่างยิ่ง มีการตอกย้ำจึงเป็นการประชาสัมพันธ์นโยบายของรัฐบาลทางอ้อมอีกทางหนึ่งด้วย 3) กลุ่มการบริหารจัดการประเทศ เนื้อหาสารในกลุ่มนี้หนังตะลุงจะนำเสนอเรื่องลักษณะของความเป็นผู้นำและการบริหารจัดการประเทศ ยิ่งในสถานการณ์ที่เกิดวิฤตการณ์ทางการเมืองประชาชนได้มีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายผู้นำจะต้องมีความเป็นกลาง ไม่เอื้อประโยชน์ไปทางใดทางหนึ่ง 4) กลุ่มปัญหาเศรษฐกิจและสังคม เนื้อหาสารในกลุ่มนี้หนังตะลุงจะนำเสนอเรื่องราวปัญหาเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะราคาสินค้าที่มีราคาสูงขึ้นสวนทางกับราคาสินค้าทางการเกษตรในกลุ่มพืชเศรษฐกิจ

7. อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงภาคใต้ในห้วงวิกฤตการณ์ทางการเมือง พ.ศ.2548-2558 ผู้วิจัยอภิปรายผลภายใต้กรอบแนวคิดกระบวนการสื่อสาร S M C R ดังต่อไปนี้

ผู้ส่งสาร (Source) ในงานวิจัยครั้งนี้ คือ นายคณะหนังตะลุงภาคใต้ ซึ่งเป็นทั้งผู้แสดงและผู้เขียนบทหนังตะลุง หนังตะลุงภาคใต้มีคนเชิดหนังตะลุงแค่คนเดียว คือ หัวหน้าคณะหนังตะลุง หรือนายหนังตะลุง ดังนั้น นายหนังตะลุงจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามรถทางการเชิดหนัง มีความรู้รอบตัว มีความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมือง มีการติดตามข่าวสารต่าง ๆ ให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ นายหนังตะลุงส่วนใหญ่เป็นคนภาคใต้จึงมีความชำนาญในการใช้ภาษาถิ่นจะเห็นได้จากการได้รับรางวัลการใช้ภาษาไทยถิ่นดีเด่น ควบคู่ไปกับการใช้ภาษากลางตามบทบาทของตัวละคร ซึ่งทำให้ตรงกับภาษาเดียวกันกับผู้รับสาร ทำให้การสื่อสารง่ายต่อการทำความเข้าใจ คุณลักษณะที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งของนายหนังตะลุงจะต้องเป็นคนที่มีอารมขันสามารถตอบโต้กับคนดูหน้าจอในการแสดงสด และสามารถสอดแทรกเนื้อหาสาระทั้งความบันเทิง ความรู้ ความสนุกสนาน พร้อมทั้งยังต้องปรับข้อมูลข่าวสารให้เข้ากับทัศนคติของผู้ชมหรือผู้รับสารให้เหมาะสมกับการแสดงในแต่ละครั้งด้วย

ข้อมูลข่าวสาร (Message) คือ บทแสดงของหนังตะลุงในช่วงปี พ.ศ.2548 - 2558 ซึ่งปรากฏทั้งนิยาย นวนิยาย หรือวรรณคดีต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่หนังตะลุงแสดงเรื่องเดิมแต่บทแสดงของตัวละครที่สอดแทรกเนื้อหาเข้าไปจะปรับเปลี่ยนไปตามผู้รับชม ตามโอกาสที่แสดง โดยในบทการแสดงมีทั้งเนื้อหาทั่วไป เนื้อหาสาระทางการเมือง เนื้อหาสาระทางสังคม การใช้ชีวิต และเหตุการณ์ปัจจุบันที่กำลังเป็นที่สนใจ เนื้อหาที่หนังตะลุงภาคใต้สื่อสารออกมามากที่สุดในช่วงการวิจัย คือ เนื้อสารที่หนังตะลุงส่งไปยังประชาชนว่าไม่สนับสนุนพรรคของนายทักษิณ ชินวัตร และไม่สนับสนุนมวลชนคนเสื้อแดง รองลงมา คือ เนื้อสารที่หนังตะลุงส่งไปยังประชาชนว่าคนภาคใต้สนับสนุนพรรคประชาธิปัตย์ ความสามัคคีปรองดองของคนในชาติ ปัญหาการทุจริตในประเทศไทยว่าเป็นเหมือนมะเร็งที่เกาะกินประเทศไทยและทำให้ประเทศไทยไม่พัฒนา คุณสมบัติของผู้นำประเทศผู้นำจะต้องซื่อสัตย์ไม่ซื้อเสียง ต้องรับฟังความคิดเห็นของประชาชนไม่หลงอำนาจ ทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวม นโยบายสาธารณะของรัฐบาลแต่ละรัฐบาลโดยเฉพาะนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค การรัฐประหารของทหารเมื่อปี 2549 และปี พ.ศ.2557 การสะท้อนถึงการบริหารงานของรัฐบาลที่ส่งผลให้เศรษฐกิจในประเทศตกต่ำ ผลผลิตทางการเกษตรมีราคาตกต่ำ ของรัฐบาล คสช. การปฏิบัติหน้าที่ของข้าราชการ ความล้มเหลวของการแก้ปัญหา 3 จังหวัดชายแดนใต้ การบริหารประเทศไปสู่การพัฒนา ตามลำดับจะเห็นได้ว่าเนื้อหาต่างๆเหล่านี้ล้วนถูกสอดแทรกเข้าไปในบทการแสดงหรือบทสนทนาเป็นระยะ ๆ มีการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว ทัศนคติที่เป็นของนายหนังตะลุงเพื่อสนับสนุน หรือสะท้อนความคิดทางการเมือง

ช่องทางในการสื่อสาร(Chanel) หมายถึง ช่องทางในการสื่อสารที่นายหนังตะลุงส่งไปยังผู้รับสารผ่านทางสื่อต่าง ๆ เช่น การสื่อสารโดยการแสดงสดตามงานต่าง ๆ เช่น งานประจำปี งานบวช งานศพ งานแก้บน หรืองานจ้างต่าง ๆ ซึ่งการแสดงสดเป็นการแสดงที่นายหนังตะลุงสามารถสื่อสารไปยังผู้รับสารได้ทันที และมีการปรับเปลี่ยนหรือสอดแทรกบทของการแสดงให้ถูกใจผู้ชม อีกช่องทางในการสื่อสาร คือการสื่อสารผ่านทางสื่ออิเลคทรอนิกส์ CD VCD หรือ สื่อออนไลน์ YOUTUBE ซึ่งเป็นที่นิยมอย่างสูงในกลุ่มเด็ก เยาวชน และผู้ชมในวัยทำงาน

ผู้รับสาร(Receiver) ผู้รับชมหนังตะลุงภาคใต้ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนภาคใต้หรือกลุ่มคนที่ฟังภาษาใต้เข้าใจกลุ่มผู้สูงอายุทั้งหญิงและชาย และกลุ่มวัยรุ่นและกลุ่มเยาวชนที่เคยชมการแสดงหนังตะลุงแต่กลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่ชื่นชอบหนังตะลุงทางสื่อออนไลน์ โดยส่วนใหญ่ผู้ชมหนังตะลุงจะเป็นคนที่อาศัยอยู่ในท้องถิ่นนั้นๆ ฉะนั้นการใช้ภาษา ทัศนคติ ค่านิยม ของผู้ชมจะไม่ต่างไปจากนายหนังตะลุงมาก จึงทำให้นายหนังตะลุงสามารถสอดแทรกเนื้อหา บทสนทนาเข้าไปเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มผู้ชมที่ชมหนังตะลุง

จากที่กล่าวมาจึงสามารถสรุปการสื่อสารทางการเมืองของหนังตะลุงภาคใต้ ตามทฤษฎีการสื่อสารของ เดวิด เค. เบอร์โล ว่าผู้ส่งสาร คือ นายคณะหนังตะลุงส่งสารเกี่ยวกับการเมืองไปยังผู้ชมหรือผู้รับสารซึ่งเป็นประชาชนในภาคใต้โดยผ่านช่องทาง เช่น การแสดงสด ผ่านทางสื่ออิเลคทรอนิกส์ สื่อออนไลน์ต่าง ๆ โดยใช้ภาษาถิ่นในการสื่อสารเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการสื่อสารโดยอาศัย พื้นฐานในการสื่อสาร ทัศนคติ ระดับความรู้ และระบบสังคมวัฒนธรรมที่เหมือนกันทำให้การสื่อสารผ่านหนังตะลุงมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จในการสื่อสาร

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

หนังตะลุงเป็นการแสดงที่เป็นเอกลักษณ์ของคนภาคใต้สามารถถ่ายทอดภาษาถิ่นใต้ให้ผู้ชมได้รับฟังอย่างมีประสิทธิภาพก็จริง แต่ปัญหาการสื่อสารทางการเมืองผ่านหนังตะลุงที่สำคัญประการหนึ่ง คือ ผู้ชมหนังตะลุงบางส่วนยังขาดความรู้ทางการเมือง ขาดการมีประสบการณ์ทางการเมือง และขาดการมีส่วนร่วมทางการเมืองในช่วงเวลาเดียวกันกับนายหนังตะลุงทำให้การสื่อสารทางการเมืองอาจไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ในบางประเด็น นายหนังตะลุงในฐานะผู้ส่งสารต้องมีอุดมการณ์และมีแบบแผนทางการเมืองที่ถูกต้องชัดเจน ตระหนักถึงคุณค่าของระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ต้องมีการวิเคราะห์ผู้ชมหลายด้าน อาทิเช่น ระดับความรู้ ความคิด หรือความเชื่อ ค่านิยมทางการเมือง และวัฒนธรรมทางการเมืองของผู้ชมในแต่ละท้องถิ่น การพัฒนาของสื่อสารมวลชนแขนงอื่น ๆ โดยเฉพาะสื่อด้านบันเทิงได้มีการเปลี่ยนแปลงไปมากในปัจจุบัน ล้วนแล้วแต่ได้รับการสนับสนุนเป็นอย่างดี ในขณะที่สื่อประเภทหนังตะลุงมีผู้ชมน้อยลงจากเดิมอย่างเห็น

ได้ชัด ดังนั้น นายหนังตะลุงต้องมีการพัฒนารูปแบบ ช่องทางการนำเสนอให้สอดคล้องกับรสนิยมของผู้ชมรุ่นใหม่

8.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาคณะหนังตะลุงที่มีประสบการณ์การแสดงมากกว่า 15 ปี และถือเป็นตะลุงชั้นครูทุกคณะ จึงขอเสนอแนะให้ทำการศึกษาหนังตะลุงภาคใต้ที่เป็นหนังตะลุงเยาวชน และหนังตะลุงหญิงภาคใต้ เพื่อเปรียบเทียบกระบวนการสื่อสารให้ครอบคลุมทั้งรูปแบบ และวิธีการ งานวิจัยชิ้นนี้ศึกษาประเด็นการวิจัยเกี่ยวกับสื่อพื้นบ้านของคนภาคใต้เท่านั้น หากจะมีการวิจัยในลักษณะเดียวกันเนื้อหาใกล้เคียงกัน จึงขอเสนอแนะให้ทำการวิจัยการสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อพื้นบ้านในภาคอีสาน เช่น การแสดงหนังประโมทัย หมอลำ หรือทำการวิจัยสื่อพื้นบ้านทางภาคกลาง เช่น การแสดงลำตัด ลิเก ละครนอก ละครชาตรี หรือหนังใหญ่ หรือจะทำการศึกษาการเล่นเงาในประเทศเพื่อนบ้านเช่น มาเลเซีย อินโดนีเซีย เป็นต้น ซึ่งมีฐานะเป็นสื่อพื้นบ้านประจำท้องถิ่นเดียวกัน ว่ามีกระบวนการในการสื่อสารเป็นอย่างไรหากมีผู้ให้ความสนใจจะต่อยอดจากการศึกษาวิจัยชิ้นนี้ ขอเสนอแนะให้ทำวิจัยเชิงปริมาณเพื่อดูทัศนคติ และผลทางการเมืองที่ได้รับจากการสื่อสารผ่านหนังตะลุงภาคใต้

9. บรรณานุกรม

ชวน เพชรแก้ว.(2548). หนังตะลุงในประเทศไทย. สุราษฎร์ธานี: สำนักศิลปะและวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

นันทนา นันทวโรภาส.(2549). สื่อสารการเมือง:ทฤษฎีและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์.

บุญชิรา ภู่ชนะจิต(2559). การสื่อสารทางการเมืองผ่านสื่อพื้นบ้าน : กรณีศึกษาคณะหนังประโมทัยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต(สื่อสารการเมือง)วิทยาลัยสื่อสารการเมือง มหาวิทยาลัยเกริก.

ปิยตา สุนทรปิยะพันธ์ (2560).การสื่อสารในการเผยแพร่ความรู้ทางการเมืองผ่านหนังตะลุงของนาหนัง ประเคียง ระฆังทอง.ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต (นิเทศศาสตร์) มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ปรีดา นัคเร. (2549). แนวทางการส่งเสริมหนังตะลุงสำหรับกลุ่มผู้รับสารวัยรุ่นในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ ว.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

พิทยา บุษรารัตน์(2547).หนังตะลุงและโนราห์ในบริบทของโครงสร้างและพลวัตรทางสังคมวัฒนธรรมภาคใต้.วารสารทักษิณคดี 7 (1) : 110

ลิขิต ธีรเวคิน.(2549). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย, พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

วิมลมาศ ปฤชำกุล(2550).“อัตลักษณ์พื้นถิ่นในบันเทิงคดีภาคใต้.” วิทยานิพนธ์อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

เสถียร เชยประทับ.(2540). การสื่อสารกับการเมืองเน้นสังคมประชาธิปไตย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุดม หนูทอง.(2531). ดนตรีและการละเล่นพื้นบ้านภาคใต้. สงขลา : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษย์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒสงขลา.

David K. Berlo.(1960). The Process of Communication. New York: HollRinehartand Winston.

Tuan Prommet. (1989). Play on language Play on word. Songkhla: Rajabhat University. (In Thai)

10. คำขอบคุณ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาอย่างสูงจากท่านอาจารย์ รองศาสตราจารย์ ดร.นันทนา นันทวโรภาส อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ให้คำแนะนำ คำปรึกษาตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่อย่างดียิ่ง ขอขอบพระคุณนายคณะหนังตะลุงทั้ง 8 คณะ ประกอบด้วยคณะเคล้าน้อย โรจนเมธากุล คณะวีระ ลูกทุ่งบันเทิง คณะสามารถ ศ.เคล้าน้อย คณะครวญ แสงแก้ว คณะเอิบน้อย ยอดขุนพล คณะวรพจน์ เธียรทอง คณะจำเนียร คำหวาน และคณะคลิ้งน้อย ตะลุงสากล ที่กรุณาสละเวลาในการให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์กับวิทยานิพนธ์เล่มนี้จนสมบูรณ์ ขอขอบพระคุณผู้ที่ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลในการวิจัยนี้ ที่กรุณาสละเวลาให้สัมภาษณ์จนวิทยานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จไปด้วยดี